

Štajerskem. — Minister nauka zahteva od šolskih uradov poročila o 10letji novih šolskih razmer! — Sijajni občni zbor obhajalo je kat. konservativno društvo za gornjo Avstrijo; zbrani so se pogovarjali tudi o propadu kmetijskega in rokodelskega stanu ter pričakujejo, da bo državni zbor v tej reči nekaj storil. — Linoškemu škofu so liberalci vzeli 2 grajsčini, sedanjio ministerstvo hoče krivico odpraviti. — Nemški liberalci kličejo uže Bismarkove nemške liste na pomoč ter žugajo ministru Taaffeju s prusko-nemško jezo, ako bo še dalje pravičen Slovanom. — Delegacijam bode vojni minister baje predložil za l. 1881 proračun, v katerem tirja 7 milijonov za vojaške potrebe več, nego letos. — Magjari preganjajo Nemce in sedaj tudi uže Jude, vse hočejo pomagjariti. Hrvatski ban grof Pejačević je pa došel v Budimpešto in krepko ugovarjal zoper magjarski jezik v hrvatskih uradih in železnica, pri hrvatski pošti in telegrafu. Hrvatje so odločnega postopanja banovega silno veseli; tudi je iz nova tirjal, naj se vojaška granica kmalu spoji s Hrvatsko. V Bosni in Hercegovini proglasili so avstrijski kazenski zakon. To je velika dobrota in napredek za deželo, kder so do sedaj po mohamedanskem „koranu“ sodili.

Vnanje države. Angleži, Rusi in Italijani bili so pripravljeni svojeglaveca Turka v Egejskem morji prejeti, mu zapreti Dardanele, se polastiti mest Smirne in Soluna, zasesti otok Lesbos in če treba mahnoti z brodovjem pred Carigrad in sultana odstaviti. Tega so se Bismark in drugi tarkoljubi tako prestrašili, da so v sultana začeli močno dregati, naj prostovoljno prepusti Črnogorecem mesto Dulein. V tej sili je se sultan res udal in ukazal Dulein predati. Toda od obljube do djanja je še daleč. Sicer pa bi Črnogorci sami najrajši bili, ko bi na mirnem dobili, kar jim gre; kajti pod orožjem vedno biti ne utegnejo, tudi jih nadlegujejo bolezni, posebno mrzlica. Vsakako pa Turčija propada in umira. — Bolgarski knez bil je v Belgradu od srbskega kneza in naroda navdušeno sprejet kot naravni jugoslavjanski zaveznik. — Rumunski knez sklepa s papežem nagodbo, da uredi verske razmere katoličanov v svojej kneževini. — Ruski car biva v Livadiji ob Črnem morji in boleha; njegov minister Melikov pa izdeluje črtež, kako bi se zemstvom in pokrajinam dale večje pravice in samouprava! Tudi novinarjem hoče privoščiti več svobode; sploh grof Melikov kaže nepričakovano spretnost za ministra. — Nemški katoličani hoteli so pri svečanosti v Kölnu cesarju predložiti prošnjo, naj preneha preganjanje katoličanov, cesar pa je povedati dal, da prošnje ne sprejme! — V Brügge na Belgijskem je freimaurerska vlada ukazala katoliško šolo zapreti, 500 otrok s šolskimi brati vred iztirati, na kar je nastala huda rabuka; več ljudij bilo je ustreljenih. — Angleži so se sprli z Birmanci na izhodni strani Indije. Bati je se vojske.

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

I. Ljutomerske gorice so zavoljo žlahtne kapljice, katero rodijo, znane po vseh slovenskih pokrajinah in še daleč drugod po svetu; ali mnogo celo izobraženih Slovencev še živi, ki se svojimi očmi niso gledali teh rajskih hribov. — Kakor narava rada skrivlje svoj najžlahtnejši zaklad — zlato in srebo skrito tiči v trdem pečevju, dragi biseri na dnu globokega morja, — tako ne vidiš Ljutomerskih vinogradov, če se ravno morebiti blizo jih voziš. Južne železnice proga proti Kaniži pride pri Veliki nedelji in Ormoži na podnožje Ljutomerskim hribom, pa ker drži globoko v podravske doline, popotnik le nekatere panoge videti zamore.

Na popolnočno stran od Ljutomera gori do Radgone leži Mursko polje, katero nam redi bistre konje, najžlahtnejšega angleškega plemena; poprečni Kamenščak, ki je na dolgo od zaboda proti izhodu potegnjen, iz Murskega polja pogled v Ljutomerske gorice popolnoma zapira. Od Radgone v Ljutomerski prijazni trg dospelši boš radoveden vprašal: kje so Ljutomerske gorice? Odgovorili ti bodo: za Kamenščakom na južno stran so razpeljani ti res rajski hribi, nasajeni z žlahtno vinsko trto, venčani z belimi hrami tu pa tam podobnimi gradovom, krasnim pristavam, kjer se ob času vesele trgatve nekoliko tednov prav prijazno da stanovati. Med hribi se vije lepa Žarovinska dolina dobro uro dolga; malo više Ormoža prestopi v rodovito raven, ki zvišena nekoliko metrov nad deročo Dravo uljudno pozdravlja unkraj bivajoče nam brate in sosede Hrvate.

Blizo na podnožji Kamenščaka je bil še pred kakimi 50 leti velik tako zvani žarovinski ribnik — svoj čas bilo jih je več. — Morebiti so si pri teh ribnikih in v starodavnih časih po dolini nahajajočih mušavinah pri svoji selitvi na Ogerska jezera čestokrat počivali žrjavi? in od tod ime Žarovinci ali menda bolje Žrjavinci? — Od mladostnih let se spominjam, da so spomladi in jeseni v številnih jatah žrjavi te kraje preletavali. V sredini te dolini, in rekel bi, na sredi Ljutomerskih goric so Ivanjkoveci, prijazna, ne velika ves sè samimi lepimi zidanimi hrami; in ta ves je rojstveni kraj našega blagega Antona Magdiča. Ljutomerske gorice ne rodijo namreč samo žlahtne vinske kapljice, temoč tudi narodnjakov v obilnem številu nam daje ta kraj. Vzemimo okolico samo jedne male ure, tako sem v stani sem od Stanka Žarovce dobe našeti 12 vrlih sinov matere Slave. Starosta, Stanko Vraz, pesnik — od tega velikana bo menda „Slov. Gospodar letos še kaj povedal. — Trije Simoniči v jednom hramu rojeni, dva brata duhovnika, dekana Jožefa blaga prsa kinča od svetlega cesarja podeljeni zlati križ in njuni

stričnik France Simonič, doktor modroslovja, je nastavljen v vseučilišni knjigarni na Dunaji; 2 brata Petovara: mlajši dr. prava, zdaj odvetnik v Ormoži, starejši brat pa uraduje na Ogerskem. P. Bruno Jesih, župnik pri sv. Trojici na Goriškem in P. Škender Sovič, župnik sv. Trojice v Haložah; Jakob Holc, bivši župnik na Vurbergu, Ivan Skubala, profesor bogoslovja in ravnatelj mladenišnice v Mariboru; M. Golob, izvanredno obdarjen mladenič, žalibog ga nam je nemila smrt pokosila kratko pred dokončanimi študijami l. 1852.; res, lepo število vrlih slovenskih rojakov, na ktere celi okraj sme biti ponosen. — V Ivanjkoveh tekla je zibelka g. Antona Magdiča; — ves je dobre četrte ure oddaljena od farne cerkve vseh Svetnikov, kake pol ure od podružnice D. Marije na Jeruzalemu. — Podoba D. M. so pre svoj čas nemški vitezi, ki imajo kot posestniki Veliko nedeljske grajsčine v bližini vinograde, iz Jeruzalema prinesli in od todi: D. M. na Jeruzalemu. Ta boln je med vsemi Ljutomerskimi hribi najvišji in z njegovega vrha zamoreš pregledati ves rajski kraj Ljutomerskih gor; pred seboj imaš eno panogo z imenom „Cerovec“, rajnega Stanko Vraza rojstveni kraj. —

Na sedajnem Magdičevem posestvu v Ivanjkoveh so prebivali svoj čas „Sóki“, v starih listinah „Sunčiči“; zadnji teh posestnikov Stefan Sunčič ni imel svojih otrok ter je vzel za svoje Nežo Lovrenčičevo; Ivan Magdič iz Žerjavca je vzel Nežo v zakon in stari Stefan jima je po zimi l. 1819. izročil svoje posestvo. Zakon je bil z otroki blagoslovljen; imela sta 11 otrok, 3 hčeri in 8 sinov; deklice so rano pomrle; — najstarejši bil je Anton. Pri Svetinjah pastiroval je tistokrat Andrej Polanec — kaplana ni bilo v tisti dobi — učitelj bil je N. Janžek. Kdor je uplival, da so se duševne moči mladega Antona že zgodaj lepo in ugodno razvijale, je težko trditi, blagi prijatelj „S.“, njegov vrstnik in rojak mi svedoči: najbolje je uplival oče sam; ker je doma pri svojem delu imel otročiče vedno pred seboj, je z njimi ponavljal in jim tolmačil, česar so se v šoli učili, — toliko je gotovo: najboljša šola veliko ne opravi, ako starši ne sodelujejo in domačo odgojo zanamarijo. Leta 1832 pelje oče 12 let starega Antona (roj. 17. Jan. 1820.) po vseh Svetnikih v Maribor v 3. razred. Tretji razred je bil tistokrat pripravnica za gimnazijo ali srednje šole. Na kmetih sta bila povsod po 2 razreda, v Mariboru in Celju na spodnjem Štajerskem so bili 3 razredi tudi v Ptuj in Radgoni, pa slednjih učenci so morali prvlje skušnjo prestati v Mariboru ali v Celju, še le potem so zamogli v gimnazijo. Oče so menili, v Mariboru se šole začnejo tako, kakor doma ob vseh Svetnikih. Nekega popoldne pridejo naravnoč s svojim Tonetom v sobo 3. razreda in ravnatelja šole in učitelja 3. razreda, Kaspara Wiederhofera, trdega gornještajerskega Nemca, lepo po slovenskem poprosijo, naj blagovolijo fanta v 3. razred sprejeti. Pa kako bo Nемеc slovenskega

kmeta razumel? Ravnatelj pokliče šolskega pripravnika Slovenca, da mu raztolmači, kaj kmet govori in želi. (Pripravnik so morali poduk v 3. razredu poslušati in se tako v podučevanju vaditi, to je bilo praktično!) Ravnatelj spoznavši kmetovo prošnjo, precej osorno odgovori: „Sedaj je že dosti prepozno, šola se je že pred mesec dnevom začela, zakaj nisi prej prišel.“ Ali oče Ivan se ne dajo tako naglo preplašiti, temoč trdijo, da tega niso vedeli in še enkrat prav gorko ponovijo svojo prošnjo. Zdajci tudi mali Tone povzdigne in sklone svoji suhi ročici, svoje tužne oči obrne v ravnatelja in ta prizor gane moža; nekoliko bolj prijazno zavrne: „fant, sedaj pa pojdi k tabli na skušnjo;“ ravno je bila ura za računanje odložena, in mu začne račun narekovati, pa kaj pomaga? Tone ne razumi nemščine: pripravnik tolmači. Fant takoj račun pravilno na desko zapiše, celo tiho nič govoreč mahoma nalogo izdela; učenci v šoli strmijo in ravnatelj se čudi. Še nekatera vprašanja mu ravnatelj po pripravniku stavi in na vse naš Tone izvrstno odgovarja. Skušnja bila je častno prestana. Ravnatelj spoznavši bogato obdarjenost tega bledega slabotnega fanta mu v klopi mesto odkaze, ktero on hitro vesel zasede in tako je bil učenec 3. razreda in oče zadovoljen sobano zapusti. Vbogi Slovenec, ti si res čuden trpin! Polstoletja bo v kratkem preteklo, odkar se je ta prizor vršil v Mariboru in po tolikem prizadevanju najboljših sinov slovenske zemlje, po tolikih trudih, borenji, prošnjah še dendenčnji, če pride slovenski kmet v Maribor, v Ptuj in hoče tam v zadevah svojega otroka z ravnateljem gimnazije govoriti, to le po tolmači storiti zamore. Kdaj bo prisijalo pred tvoj prag solnce svete pravice? Tretji razred je naš Ivanjševčar se vé izvrstno skončal, med 120 součenci bilo jih je 12 odlikovanih in z darili obdarjenih, naš Tone bil je med njimi „peti“. — Tako je bil sedaj dobro podkovan za gimnazijo, katero je od leta 1834 do leta 1839 v Mariboru obiskoval.

(Dalje prihodnjič.)

Smešničar 42. Ura je odbila. Bolnik seže po zdravila ter jih povzije, kolikor mu je bilo pisano za vsako uro. „Ali vam pomagajo kaj zdravila?“ povpraša ga poleg stoječi zdravnik. „O kaj še, toži bolnik, še le mnogo hujše bolečine čutim.“ „I zakaj je pa vendar uživate?“ vpraša dalje zdravnik. „No, kaj pa hočem zdaj, ko so uže plačane!“ odgovori bolnik. „Vrtec.“

Razne stvari.

(Častno srenjčanstvo) podelile so srenje Fraunheim, Morje, Ješence in Ranče gospodu J. Seederju, c. k. okrajnemu glavarju, ker je vsled toče in nevihte dne 18. jul. t. l. omenjenim srenjam pomagal dobiti od cesarja podpore in 5000 fl. od štajerske hranilnice. Radi tistih zaslug prejel je tudi